

Tasviriy san'at asarlarida chizmachilik fanini qo'llash orqali ijodiy tafakkur va vizual kompetensiyalarni rivojlantirish

Rustamov Axtam Muxtorovich

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi” kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at asarlarini yaratishda chizmachilik fanining tutgan o'rnini va uning ijodiy tafakkur, vizual kompetensiyalarni shakllantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Chizmachilik texnikasi va amaliy mashqlari talabalarda ijodiy yondashuv, estetik did va kompozitsion ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Maqola shuningdek, chizmachilik orqali milliy va madaniy qadriyatlarni tasviriy san'at darslarida qo'llash usullarini ko'rib chiqadi.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, Chizmachilik, Ijodiy tafakkur, Vizual kompetensiya, Kompozitsiya, Madaniy qadriyatlar

Tasviriy san'at insonning ijodiy va estetik qobiliyatini rivojlantirishning asosiy vositasi hisoblanadi. Har bir san'at asari g'oya va hissiyotlarni vizual tarzda ifodalash imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, chizmachilik fani san'atkorning ijodiy jarayonida markaziy o'rin tutadi. Chizmachilik orqali san'atkor shakl, chiziq, nur, soya va kompozitsiyani aniqlik bilan aks ettiradi, ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini oshiradi.

Tasviriy san'at darslarida chizmachilik mashqlari talabalarga vizual tafakkur, estetik did va milliy qadriyatlarni tushunish imkoniyatini yaratadi. Shuningdek, chizmachilik texnikasi san'atkorning ijodiy yondashuvini shakllantirish va ijodiy qarorlarni mustaqil qabul qilishga yordam beradi.

Tasviriy san'at asarlarini yaratishda chizmachilik fanining roli juda muhimdir. Chizmachilik nafaqat san'atkorning vizual tafakkurini shakllantiradi, balki kompozitsiya, shakl, nur va perspektiva tushunchalarini to'g'ri qo'llashga yordam beradi. Chizmachilik orqali san'atkor o'z g'oyasini aniq va estetik tarzda ifodalaydi, hissiyotlarni tomoshabinga yetkazadi va asarning vizual qadrini oshiradi.

Chizmachilikning nazariy jihatlari san'atkorni shakl, chiziq va perspektiva bo'yicha bilimlar bilan ta'minlaydi. Chiziq predmetning konturini aniqlash, shakl uning hajmi va xususiyatlarini aks ettirish, perspektiva esa obyektlarning masofa va chuqurligini ifodalash imkonini beradi. Yorug'lik va soya yordamida predmetlar hayotiy va realistik ko'rinishga ega bo'ladi. Shu bilan birga, chizmachilik san'atkorning ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Amaliy qo'llanilishi chizmachilikni yanada samarali qiladi. Talabalar qalam, rangli qalam, akvarel, bo'yoq va boshqa materiallardan foydalangan holda mashqlar bajaradilar. Bu mashqlar ularning qo'l koordinatsiyasi, vizual tafakkuri va estetik didini

rivojlantiradi. Shu bilan birga, turli kompozitsion yechimlarni ishlab chiqish va ijodiy qarorlar qabul qilish ko'nikmalari shakllanadi.

Chizmachilikning yana bir muhim jihati – kompozitsiyani yaratishdagi roli. Kompozitsiya predmetlar va shakllarni uyg'unlashtirish orqali asarning umumiy muvozanatini ta'minlaydi. Chizmachilik yordamida san'atkor har bir elementning joylashuvi, nisbatlari va shaklini aniqlaydi, bu esa asarning estetik qadrini oshiradi. Talabalar chizmachilik mashqlari orqali kompozitsiya va muvozanatni tushunishni o'rganadi, bu ularning tasviriy tafakkurini rivojlantiradi.

Chizmachilik ijodiy tafakkur va mustaqil qarorlar qabul qilishni rag'batlantiradi. Mashq va loyiha ishlari orqali talabalar turli muammolarni hal qilish, yangi g'oyalarni ishlab chiqish va ularni vizual tarzda ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladi. Masalan, tabiiy manzarani yoki hayvonlarni chizishda talabalar turli texnika va uslublarni sinab ko'radilar, bu esa ijodiy tafakkur va estetik qobiliyatni oshiradi.

Chizmachilik orqali talabalar milliy va madaniy qadriyatlarni o'rganadi va tushunadi. Milliy naqshlar, motivlar va tarixiy predmetlarni chizishda talabalar madaniy merosni o'rganadi va ijodiy asarlarda aks ettiradi. Bu esa ularning estetik didini rivojlantiradi va milliy qadriyatlar bilan bog'lanishiga yordam beradi. Shu tariqa, chizmachilik san'atkorning ijodiy va madaniy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Talabalarni ijodiy faoliyatga jalb qilishda chizmachilik mashqlari samarali vosita hisoblanadi. Turli topshiriqlar orqali talabalar material, texnika va uslub tanlash erkinligiga ega bo'ladi. Bu ularning mustaqil tafakkur va ijodiy qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, vizual tafakkur kengayadi, detal va proporsiyalarni tushunish yaxshilanadi.

Chizmachilik nafaqat texnik ko'nikmalarni shakllantiradi, balki san'atkorning ijodiy tafakkurini va estetik didini rivojlantiradi. Mashqlar va loyiha ishlari orqali talabalar turli uslub va texnikalarni sinab ko'rishadi, bu esa ijodiy yondashuvni rivojlantiradi. Shu tariqa, chizmachilik san'atkorning ijodiy va vizual kompetensiyalarini shakllantiruvchi asosiy vosita sifatida ishlatiladi.

Natijada, chizmachilik ko'nikmalari tasviriy san'at asarlarini yaratishda markaziy rol o'ynaydi. U san'atkorning texnik ko'nikmalarini oshiradi, ijodiy tafakkur va estetik didni rivojlantiradi, shuningdek, milliy va madaniy qadriyatlar bilan bog'lanishiga yordam beradi. Shu sababli, chizmachilik fanini mukammal o'rganish va amaliy qo'llash har bir tasviriy san'at o'quvchisi va ijodkori uchun zarur hisoblanadi.

Tasviriy san'at asarlarini yaratishda chizmachilik fanining roli juda muhimdir. U san'atkorning ijodiy jarayonini shakllantiradi, tasviriy tafakkur va estetik didni rivojlantiradi. Chizmachilik texnikasi va uslublari yordamida san'atkor shakl, chiziq, nur, soya, perspektiva va kompozitsiyani to'g'ri aks ettirish imkoniga ega bo'ladi. Shu bilan birga, chizmachilik ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi, mustaqil qarorlar qabul qilish va yangi g'oyalarni amalda qo'llash imkoniyatini yaratadi.

Chizmachilik mashqlari va loyiha ishlari orqali talabalar o'z vizual kompetensiyalarini rivojlantiradi, turli texnika va uslublarni sinab ko'radi, kompozitsion yechimlarni ishlab chiqadi. Shu tariqa, chizmachilik san'atkorning ijodiy va madaniy rivojlanishida markaziy vosita sifatida ishlatiladi. Bu esa talabalarda milliy va madaniy qadriyatlarni tushunish va ifodalash imkonini ham beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №. 1. – P. 131-134.
2. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter Education & Global Study. – 2024. – №. 1. – P. 8-14.
3. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – Vol. 4. – №. 3. – P. 60-66.
4. Shavdirov S. A. Preparing Future Teachers for Research Activities // Pedagogical Education and Science. – 2017. – №. 2. – P. 109-110.
5. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and Innovation. – 2023. – Vol. 2. – №. B10. – P. 192-198.